

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Fauske, 05. juni, 2012

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

E-post: nve@nve.no

Høringsuttalelse Tverråga kraftverk i Rana kommune

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Sammendrag

Redusert vannføring i Tverråga vil redusere opplevelsesverdien, som bl.a. fossefall, stryk og den trange bekkekløfta gir. Dessuten er inntaksdam planlagt rett under en foss som gir opphav for viktige biologiske verdier og opplevelseskvaliteter. Naturtypen Bekkekløft og bergvegg og naturtypen Fossesprøytsone med fosseeng vil bli berørt. De sekundære inngrepene vil redusere opplevelseskvaliteten langs elva og i Svartisdalen både for dagens brukere og neste generasjons brukere.

FNF Nordland mener det bør unngås en utbygging i Svartisdalen og så nært inntil grensen til nasjonalparken og friluftslivsområdet. Vi mener videre at slipp av minstevannføring ikke vil være tilstrekkelig som avbøtende tiltak for de negative konsekvensene for naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Om prosjektet

Omsøkt kraftverk skal utnytte vannføring fra et felt på 20,8 km² i Tverråga som har sitt nedslagsfelt i Svartisen Nasjonalpark og renner sørover ned i Svartisdalen i Rana kommune. Inntaket er planlagt som en enkel betongdam på kote 163 og vil utnytte et 100 meter fall over strekning på 730 meter ned til kraftstasjonen på kote 58. Fra inntaket legges et nedgravd 1200 med mer rør ca. 620 meter ned til kraftstasjonen. Rørgatetraseen blir 15-20 meter bred. Anleggsvei planlegges fra gården i Svartisdalen, langs rørtraseen og opp til inntak. Det foreslås slipp av minstevannføring med 400l/s i perioden 15. mai til 15. sept., og 50 l/s resten

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Storgt. 39, 8200 Fauske

Tlf: 952 26425

www.fnf-nett.no/nordland

nordland@fnf-nett.no

Medlemmer i FNF Nordland: Turistforeningene i Nordland, KFUM/ KFUK Speidere på Helgeland, Norges speiderforbund i Salten, Norges Jeger og Fiskeforbund Nordland, Nordland Orienteringskrets, 4H Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, NOF Nordland, Sykklistenes Landsforening Bodø, Salten Naturlag, Leknes Padleklubb, Polarsirkelen Friluftsråd, Ofoten Friluftsråd, Vesterålen Friluftsråd

av året. Anlegget knyttes til eksisterende kraftlinje i Svartisdalen, ved at det bygges ca. 200 meter 22 kV jordkabel. Masser fra graving langs rørgate vil bli tilbakefylt i grøft og over rør. Tiltakets INON-konflikt er relativ liten med bortfall av INON sone 2 på 0,18 km² og en omklassifisering av INON-sone 1 på 0,06 km².

I arbeidet med denne uttalelsen har representanter fra FNF Nordlands arealsaknettverk i Rana, Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, Rana Turistforening og Rana JFF, gitt anledning til å komme med innspill.

Kraftbehovet i Nordland

Nordland produserer årlig 15,9 TWh elektrisk kraft (98 % vannkraft) – tilsvarende strømforbruket til om lag 900 000 norske husholdninger. Et kraftoverskudd på 40 prosent og en begrenset kapasitet i overføringslinjene medfører en situasjon der en storstilt kraftutbygging bidrar til å øke kraftoverskuddet ytterligere. Flere av FNF Nordlands medlemsorganisasjoner registrerer med bekymring det store omfanget av utbygginger og planer om småkraftverk i Nordland. Bekymringen baserer seg på hvorfor Nordland stadig skal miste inngrepsfri natur, biologisk mangfold og jakt, fiske- og friluftslivsområder for ny kraftproduksjon. FNF Nordland etterspør hvordan en økt kraftproduksjon vil ha for klimagassutslipp lokalt og globalt, og i hvilken grad et økende kraftoverskudd er et klimabidrag. Som ansvarlig myndighet er det viktig at NVE stiller krav til utredninger som omhandler klimagevinsten når store og viktige natur- og friluftslivsområder planlegges for produksjon av vannkraft.

FNF Nordland understreker at vi ikke stiller oss negativ til enhver produksjon av fornybar energi, men er opptatt av en mer miljøvennlig kraftproduksjon som i større grad tar høyde for å prioritere tiltak som energieffektivisering- og besparing, og ”kortreist kraft”. Det finnes et stort potensial for å frigjøre mer miljøvennlig energi fremfor ny kraftproduksjon på bekostning av norsk natur. Ny kraftkrevende industri bør legges til de områdene med størst overskudd, slik at behovet for overføringslinjer reduseres. FNF Nordland ønsker i den sammenheng å vise til rapporten ”Krafttak for riktig kraftbruk”, utgitt av Naturvernforbundet, NITO og Norsk Industri. Det er ingen hastesak å bygge ut mer kraft og vi har tid til å produsere et godt beslutningsgrunnlag for en mer miljøvennlig og mindre konfliktfylt kraftproduksjon.

Friluftsliv

Svartisdalen inngår i det viktige friluftslivsområdet Svartisvatn-Østerdalsisen og det omsøkte tiltaket ligger rett ved Svartisen-Saltfjellet nasjonalpark. Her er det mye ferdsel og aktivitet til alle årstider. Blant annet Svartisen som Norges nest største isbre og Austerdalsisen som er mye besøkt. Naturen og landskapet har mange kvaliteter som danner grunnlag for naturopplevelse og rekreasjon. Rana Turistforening gjør et viktig arbeid med å merke rutene og vedlikeholde turisthyttene.

I verddivurderingen for friluftsliv kommer det frem at; *”Tverråga har verdi både som en del av helheten av et større turområde og som en innfallsport til fjell- og breheimen. All biltrafikk inn til dalen krysser Tverråga innenfor planområdet. I tillegg har elva med sine fossefall og stryk igjennom den trange bekkekløfta en opplevelsesverdi i seg selv. Det går flere stier i området, blant annet en tursti opp på nordsiden. Det er lite innsyn fra denne stien til elva, men anleggsveien vil delvis bli synlig i landskapet.”*

I Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune har delområdet stor verdi som friluftslivsområde og høyt konfliktnivå for friluftsliv. Det gjelder særlig tekniske inngrep som er synlige fra turistruten innenfor delområdet.

FNF Nordland er ikke enig i verdivurderingen av friluftsliv (liten til middels) i miljørapporten. Redusert vannføring i Tverråga vil redusere de opplevelseskvaliteter som elva har, blant annet den nedre fossen og bekkekløfta. Dessuten er inntaksdam planlagt rett under en foss som gir opphav for viktige biologiske verdier og opplevelseskvaliteter. De sekundære inngrepene vil redusere opplevelsesverdien langs elva og i Svartisdalen både for dagens brukere og fremtidig brukere. Etter vår formening vil ikke slipp av minstevannføring være tilstrekkelig som avbøtende tiltak for de negative konsekvensene for landskap og friluftsliv. Til tross for at mye av ferdselen går fra Svartisvatnet, blir det også utøvd friluftsliv over en større geografisk utstrekning i området. Blant annet er Svartisdalen og Tverråga en del av innfallsporten til nasjonalparken og friluftslivsområdet. Det kommer også frem i verdivurderingene at helhetsbildet er viktig, og Tverråga må ses som en del av helheten av et større turområde og som innfallsport.

FNF Nordland ser dessuten med bekymring på det økende utbyggingspresset nært inntil grenser og i randsoner til verneområder og viktige friluftslivsområder.

Naturmangfold

Naturtypene bekkekløft og bergvegg med vegetasjonstypen bergsprekk og bergvegg baserik utforming med regional verdi (B) ble avgrenset i influensområdet. Bekkekløfter er en av de mest varierte og dramatiske naturtyper med konstant høy fuktighet og gir et høyt artsmangfold. Og redusert vannføring vil ha negativ effekt på naturtypen og artsmangfoldet.

I elva rett ved inntaket finnes naturtypen fossesprøytsone med fosseeng. Der finnes de kravstore rødlistedeartene fjellnøkleblom (NT) og gransildre (NT). Vannføring i fossen vil ikke endres, men sprengning og tre meter høyere vannstand vi også kunne ha negativ effekt på fosseenga. Det er derimot knyttet en usikkerhet om reduksjonen av lokalitetens verdi.

FNF Nordland mener disse viktige naturverdiene, som også gir opphav til naturopplevelse, må tas hensyn til og ikke forringes eller går tapt. Utbyggingspresset i Nordlandske vassdrag er stort og særlig har Rana kommunes mange eksisterende vannkraftverk medført store tap av inngrepsfri natur og biologisk mangfold.

Konklusjon

Av hensyn til de viktige natur- og friluftslivsverdiene som vil reduseres eller gå tapt, vil FNF Nordland henstille om at det ikke gis konsesjon for Tverråga kraftverk.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Arbeidsutvalgsleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi til

Rana kommune

Nordland fylkeskommune, Folkehelse

Nordland fylkeskommune, Plan og Miljø

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen

Friluftslivets Fellesorganisasjon

Sametinget

Reindriftsforvaltningen i Nordland

